

Arturo Sarukhán Casamitjana (Ciutat de Mèxic, 1963), descendent d'una família d'exiliats catalans, ha estat nomenat nou ambaixador de Mèxic als Estats Units. En un perfecte català, Sarukhán, que ja havia estat cònsol general a Nova York aquests tres darrers anys, parla de les relacions polítiques entre els dos països americans.

“Fox s’ha ficat massa al llit amb el partit republicà dels EUA”

Vostè sonava com a secretari d'Exteriors, però al final el president Felipe Calderón l'ha nomenat ambaixador als Estats Units. No li queda un regust amarg?

—El president ha hagut de prendre una decisió per complir la seva promesa electoral de situar quatre dones a nivell ministerial, i la quarta va acabar aterrant a Exteriors, així és la vida. Però després d'aquesta, la posició diplomàtica més important d'aquest país és la de responsable de la relació bilateral amb els EUA.

—L'expresident Fox ha estat acusat de massa consentidor, pel que fa a aquesta relació...

—Tenim més de 3.000 quilòmetres de frontera amb els EUA i la relació és molt complexa. Fox va començar molt bé, però després de l'11-S ha costat tornar a trobar una orientació adequada a la relació. Ara cal un treball molt fort per reconduir-la. Vull ser prudent, però la meva crítica seria que el Govern de Fox s'ha ficat massa al llit amb el partit republicà, ha apostat que la reforma migratòria dels EUA sortiria com a resultat i ha perdut de vista que l'escenari polític i ideològic d'allà s'ha modificat després de l'11-S. A Mèxic no li cal

només una relació constructiva amb la Casa Blanca, sinó amb els dos partits del Congrés, i fora de Washington. Aquest treball s'ha perdut aquests últims anys.

—Com afectarà en això la victòria dels demòcrates en les darreres eleccions?

—El que farà certament és canviar la dinàmica del discurs, sobretot en matèria migratòria, que es va convertir en un tema electoralista per als republicans. Ara es posa sobre la taula la possibilitat que la discussió agafi un altre caire, i s'obren nous espais de debat més objectiu del que hem vist els darrers mesos.

—Què canviarà amb vostè com a ambaixador?

—D'entrada, la capacitat del Govern mexicà d'entaular diàleg i arribar a acords tant amb l'esquerra com amb la dreta, si és que hi ha una esquerra i una dreta als EUA. A més, caldrà redimensionar la relació bilateral de manera que el tema migratori no sigui l'únic. Sempre he dit que la reforma migratòria als Estats Units comença a Mèxic, és a dir, que fins que el nostre país no pugui construir una economia amb treballs ben pagats, la gent continuarà

anant-se'n. La labor fonamental aquests primers anys ha de ser un creixement econòmic i social equitatiu a l'interior de Mèxic, perquè mentre a l'altre cantó hi hagi una economia d'aquestes dimensions, hi haurà una atracció.

—En què ha de consistir la reforma migratòria?

—Ha d'obrir un programa de treballadors temporals que els faciliti la mobilitat i els doni feina fixa i la tranquil·litat de saber que cada any poden anar i tornar amb papers. Després, cal regularitzar els gairebé vuit milions d'irregulars que ja són allà, treure'ls de l'ombra. Finalment hi ha la seguretat fronterera, perquè si no entenem que després de l'11-S l'entramat polític, social i mediàtic nord-americà està molt preocupat per la seguretat no podem avançar en altres temes.

—Els Estats Units acabaran construint el mur de la vergonya?

—En faran alguns trossos, però a la llei que van aprovar no hi ha diners suficients per construir-lo tot. Jo sempre he dit que, com a política migratòria, més val gastar-se els diners en un quilòmetre de carreteres a Michoacán que no en un mur a la frontera. És paradoxal que qui proposa el mur sigui el país que es va oposar tant a altres murs, com el de Berlín. El que fan els Estats Units és el pitjor exemple del que s'ha de fer per solucionar el problema de la immigració, perquè ho fan unilateralment.

—El candidat derrotat a les eleccions, López Obrador, proposava crear una mena d'Unió Europea a Nord-amèrica. Vostè ho veu possible?

—No crec que això passi amb els Estats Units i el Canadà, on hi ha molt recel a l'hora de crear estructures supranacionals. El que cal fer és donar una major profunditat a l'estructura institucional que hem anat creant amb ells, amb un paper fonamental per a la mobilitat laboral. Aquest tema es va deixar fora de la negociació original del Tractat de Lliure Comerç i és una de les grans assignatures pendants.

—I ara és el moment de recuperar-la?

—Sí, i no parlo solament d'immigrants, sinó que empreses mexicanes, canadenques i nord-americanes puguin indistintament anar als tres països a

contractar mà d'obra, perquè aquest trident està perdent competitivitat, sobretot davant nous models de desenvolupament com Xina o l'Índia.

—**Les relacions amb Llatinoamèrica han empitjorat darrerament...**

—Sí, s'han perdut espais d'interlocució, ha estat un resultat molt desafortunat el d'aquests últims anys, tot i que no ha estat només conseqüència de l'administració Fox, sinó un procés que va començar en el sexenni anterior, amb el tractat comercial amb els EUA i el Canadà. Per això Calderón va fer el seu primer viatge a l'exterior, ja com a president electe, a Amèrica Llatina. Ell entén que el que hi està passant avui no és una lluita entre esquerra i dreta, sinó de receptes diferents per afrontar les oportunitats i els reptes de la globalització. I les decisions són tan diferents com les que s'estan prenent a Xile o a Veneçuela.

—**Les baralles al Congrés durant la proclamació de Calderón han donat una mala imatge de Mèxic al món...**

—Cal posar tots aquests fets en perspectiva; s'han vist espectacles similars als congressos de Corea, Taiwan, Rússia... Tampoc és extraordinari, si bé és desafortunat que els partits polítics avui

“Algunes banderes de López Obrador, sobretot en política social, seran part substancial de l'agenda de Calderón”

a Mèxic, sobretot després de la bipolarització ideològica pel resultat del 2 de juliol, no entenguin que aquest país ha de posar-se a treballar en acords fonamentals o bé el món ens avançarà per l'esquerra i per la dreta.

—**Calderón ha començat aplicant polítiques socials del PRD...**

—Crec que una de les virtuts del que ha passat és que algunes banderes de López Obrador, sobretot en política social, seran part substancial de l'agenda del president Calderón.

—**Pot ajudar a la promoció exterior de Catalunya que una persona com vostè, d'origens catalans, tingui un càrrec tan important?**

—N'estic convençut, perquè si estic dedicat al servei públic del meu país és perquè aquest va obrir les portes a la meva família i a altres refugiats catalans de la guerra. Per començar cal reconèixer la incalculable contribució dels refugiats republicans a la història

moderna de Mèxic, a la ciència i la intel·lectualitat. A més, aquest tipus d'arrels serveixen perquè nacions com la catalana puguin anar avançant també en nous esquemes d'interlocució internacional. Jo a vegades he estat crític amb la Generalitat perquè es podria fer un millor treball de difusió de la realitat catalana, com amb tot el debat generat per l'Estatut.

—**Segueix la política catalana?**

—Sí, tota la meua família a Catalunya ha estat dedicada a la política tota la vida: ara hi ha el Pep Andreu, diputat d'ERC a Madrid, que és el meu cosí; el seu pare va ser senador per CiU a Tarragona; el seu oncle, senador pel PSC a Barcelona, si bé havia estat un dels fundadors d'ERC. Segueixo de prop la política catalana i hi tinc les meves simpaties ideològiques.

*Oscar Palau
Ciutat de Mèxic*